

Uitleg en verkondiging zondag 15 november Bergkerk tekst Mattheus 25,31-46

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

Het oordeel, het laatste oordeel, daarover gaat de tekst van vandaag. De verwachting dat het aanstaande was, was tijdens het leven van Mattheus nog volop aanwezig, ook al heeft Mattheus er geen flauw idee van hoe dat precies in zijn werk zal gaan. Hij tekent het in beelden, in Bijbelse beelden, die het onvoorstelbare en onbegrijpelijke onder woorden proberen te brengen. Namelijk het geloof, dat God aan het eind der tijden een oordeel zal uitspreken over ons leven en samenleven.

De beelden buitelen over elkaar heen. *'De Mensenzoon die komt op de wolken in zijn heerlijkheid'* leent hij van de profeet Daniël. De koning die een rechter is komt uit de koningspsalm 72, en het beeld van de rechter als herder die scheiding maakt tussen de schapen en de bokken, neemt hij over van de profeet Ezechiël.

Overigens, die scheiding tussen schapen en bokken of eigenlijk tussen schapen en geiten ontleent hij aan de praktijk van alle dag. In Israël en het Midden Oosten was het in die dagen heel gebruikelijk dat herders gemengde kudden van schapen en geiten hoedden. Maar 's avonds als de beesten naar het nachtverblijf werden gedreven, vond er een scheiding plaats tussen schapen en geiten. De geiten staan binnen, want zij hebben warmte nodig en kunnen slecht tegen de nachtelijk kou; de schapen hebben buiten hun nachtverblijf, want zij hebben juist frisse lucht nodig.

Zo is het beeld van de scheiding een beeld uit het dagelijkse leven van die dagen. Maar verder is het beeld dat Mattheus tekent, pure verbeelding, fantasie - Mattheus heeft werkelijk geen flauw idee hoe of wat - maar waar hij heilig van overtuigd is en in geloof, is dat het menselijk bestaan op een of andere manier geoordeeld zal worden. Dat het er toe doet, wat wij mensen doen of laten. Dat het er in Gods licht toe doet. Het oordeel maakt ons tot verantwoordelijke mensen. Mensen, die verantwoordelijk zijn voor hun doen en laten. Wij zijn aansprakelijk voor onze daden.

Kuitert zegt: *haal het gericht weg en we worden ontoerekeningsvatbare kinderen, die geen weet hebben van schuld en boete.* Het oordeel spreekt ons mensen op ons geweten aan: Adam, mens waar ben je? Maar het mag geen middel in de handen van de kerk zijn, het is geen sanctie op de moraal van de kerk, geen zaak van de kerk, maar een zaak van God, een zaak tussen God en mens.

Helaas is de kerk maar al te vaak aan de haal gegaan met het oordeel. Het werd wel een middel in de handen van de kerk om de mensen angst aan te jagen, een moraal op te leggen, af te dwingen en zo in het gareel te houden, in de pas te laten lopen van wat de kerk vindt. Angst voor het oordeel... Lang heeft de kerk op die trom geslagen en kunstenaars gestimuleerd om dat Laatste Oordeel te verbeelden in al zijn verschrikking en angstaanjagendheid

En velen hebben dat gedaan. In de Middeleeuwse kerken waren het anoniemen kunstenaars/ambachtslieden die de scheiding tussen gezegenden en vervloekten op het timpaan boven de toegangsdeuren afbeeldden. Later hebben mensen als Michelangelo, Jeroen Bosch, Rogier van der Weyden en Lucas van Leyden enz. enz. het kleurrijk geschilderd. Verschrikkelijk mooi, maar het heeft talloze mensen bang gemaakt, voor God, bang gemaakt en voor de dood en wat hen daarna te wachten stond.

In de Requiem missen werd het Dies Irae, dag der wrake - een lied over de dag des oordeels - uitgebreid en prachtig verklankt - verschrikkelijk mooi. Ja de muziek verklankte de angst en de wanhoop op een heel intense manier. Je voelt het in je buik als je naar de muziek luistert. Door deze muziek werd het de achterblijvers nog eens ingepeperd: *Hodie mihi, cras tibi, heden ik, morgen jij.*

Maar al te vaak verdween de God van liefde en genade, achter de God van het oordeel, de angstaanjagende God van de toorn en de wrake. Gelukkig zijn we daar meer en meer van terug gekomen en zien wij God toch vooral als Redder en bevrijder, als herder en geveer van al het goede. Tekenend daarvoor is, dat de RK kerk in de jaren zestig van de 20^e eeuw het Dies Irae uit de liturgie van de Requiem mis schraptte en in plaats daarvan kwam het lieflijke lied *In Paradisum* met de woorden: *Moge de engelen u leiden naar het paradijs.* Dan zit je in een heel andere sfeer. Dat schrappen van het Dies Irae tekent onze moeite met de God van het oordeel en zeker met een doodsangstaanjagende God. De Lutheraan Hans Mudde nam afscheid van die God en dichtte:

God, geen noodlot met een streng en straf beleid
Geen supermacht die vrezende doet en beven
maar zachte kracht bedacht op louter leven
die dagelijks nog licht van donker scheidt
die slaven uit het slavenhuis bevrijdt
om hun de toekomst van zijn rijk te geven.

Daarom gaat het God als rechter, koning en herder: om leven, om licht, om bevrijding, om toekomst. Dat heeft Hij ons in Jezus laten zien. Jezus was in levende lijve Gods rechterhand. Hij heeft zich heel concreet en daadwerkelijk en onvermoeibaar ingezet voor de bevrijding van mensen uit ellende, voor de verlossing van mensen uit onrecht, voor redding van mensen uit het kwaad.

Als rechterhand van God zet Jezus zich met name in voor de kwetsbaren en weerlozen, voor de kleinen en geringen om juist hen leven en toekomst te geven: een ten volle menswaardig bestaan. Hij wil er zijn voor hen, Hij is volstrekt solidair, ja identificeert zich ten volle met juist de mensen, voor wie het leven vaak een hel is en geen hemel, een straf is en geen vreugde. Zo is Hij de rechterhand van God en maakt hij de mensen duidelijk dat het God om leven, om licht, om bevrijding en toekomst van mensen gaat. Zo maakt Hij duidelijk dat het God om de humaniteit gaat. Het gaat in het leven dus niet om bezit en rijkdom, om macht en aanzien, het gaat om mensen of we een medemens zijn. God dienen is tegelijk mensen dienen is. Godsdienst is tegelijk mensendienst.

Zo bepaalt het beeld van het laatste oordeel ons bij onze verantwoordelijkheid als mens voor leven en samenleven nu, vandaag en morgen en overmorgen. Jezus spreekt ons mensen op onze inzet voor de humaniteit, de universele humaniteit. Het beeld van het laatste oordeel hoeft geen angst op te roepen, maar roept ons geweten wakker en geeft ons zicht op wat ons te doen staat in leven en samenleven.

En dan wijst de Mensenzoon ons op de kwetsbaren en weerlozen, de kleinen en de geringen. En dan gaat het heel concreet om mensen, die door hun situatie geen deel van leven hebben en aangewezen zijn op hulp. Zij zijn in het bijzonder onze menselijke verantwoordelijkheid. Jezus spreekt ons allen in Gods Naam aan op hun leven. En hij noemt dan 6 groepen mensen voor wie het leven een hel is en geen hemel, een straf is en geen vreugde. Jezus en God dienen is hen dienen:

***Hongerigen** voeden. Honger is nog steeds een groot probleem: wereldwijd sterven miljoenen van de honger en in ons land zijn voedselbanken steeds meer nodig

***Dorstigen** te drinken geven. Schoon drinkwater is wereldwijd een groot probleem.

***Vreemdelingen** opnemen. Hoe gastvrij zijn voor vreemdelingen en vluchtelingen. Hoe zorgen wij voor een menswaardige opvang hier of elders? Hoe gaan wij om met met name Oost Europese arbeiders, die hier werken in de kassen, vleesindustrie en vaak in erbarmelijke omstandigheden moeten wonen en slecht verdienen.

***Naakten** kleden. Hulp aan mensen voor wie het leven een harde strijd om het naakte bestaan is. In ons land kun je denken aan al die mensen (gezinnen met kinderen vaak), die door schulden het hoofd nauwelijks boven water kunnen houden.

*Naar **zieken/zwakken** omzien. Zowel medemenselijk in bezoeken als professioneel in den goede en voor iedereen bereikbare Gezondheidszorg.

*Naar **gevangenen toegaan**: inzet voor een rechtvaardig proces en een menswaardige behandeling, Amnesty International, ruimte voor terugkeer in de maatschappij. Denk aan de Exodus huizen die zich daarvoor inzetten.

In de traditie van de kerk werd het inzetten voor al deze groepen de werken van barmhartigheid genoemd. Aan de zes werken die Mattheus noemde werd in 1207 als zevende werk het begaven van de doden toegevoegd. Dat moet waardig gebeuren. Niet voor niets noemen we het ook wel de laatste eer aan iemand bewijzen. En 5 jaar geleden voegde Paus Franciscus in het licht van de klimaat- verandering en milieuvervuiling als achtste werk van barmhartigheid de zorg voor de schepping toe.

Zo bepaalt het beeld van het Laatste Oordeel ons bij ons leven vandaag, het leven van alledag en wijst het ons wat ons te doen staat. En dat natuurlijk in alle bescheidenheid en naar onze mogelijkheden en in onze situatie. God vraagt niet het onmogelijke van ons.

Het is in het geloof te weinig om te zeggen, dat Jezus in je hart zit geborgen. Het komt er op aan Jezus buiten onszelf te ontdekken in onze zorg, aandacht en inzet voor kwetsbare mensen, die wij op onze levensweg ontmoeten en hun hoop op ons richten. Daar spreekt Jezus ons op aan. En dat is niet om bang van te worden. Het is juist een vreugde om mee te mogen doen met Jezus op weg naar Gods Koninkrijk.

Amen.